

Јулија МАРЈАНОВИЋ

ДЕТИЊСТВО КАО СВЕПРИСУТНА УСПОМЕНА

Иван Рајовић: *Страшљиви лисац и друге песме*,
Научна књига, Београд, 1994.

И поред великог изазова које живот пружа, један је најприсутнији, а то је детињство, као успомена и прво искуство. Оно нас враћа у даљине, а писци, сликари, композитори и уопште уметници, од њега стварају »велика или мала дела«, зависно од степена њихове креативности. Тако настају плодови »укусни«, »слатки«, али, у сваком случају, искрени.

Иван Рајовић, коме је књига песама »Страшљиви лисац«, први покушај да се, мимо досадашњег књижевног деловања, врати у детињство, настоји да се везом са њим усидри у луку песме са разноврсним садржајем па и формом. Пре свега, његова збирка песама за децу и младе, садржи стихове који монолошки и дијалогски, говоре о животињском свету и природи; пуни су успомена на аутобиографски детаљ из детињства, склони понекад басни, а и бајци; теже персонификацији ствари и појава, мада и сасвим реалних слика садашњег.

Рајовић везује успомене за детињство у правом смислу речи, тј. за прве сусрете са материјалним дешавањима, са доживљајима из школских дана, прве сусрете са дечјим несташлукима, али и љубавима, јасно исказаним у песмама »Карикатура« и »Сузана«. Песник уме јасном и одмереном реченицом да постигне жељени ефекат, а уз то и представи ситуацију или сцену баш онако каква она постоји и јесте. Он не уме да »лаже« и »мути« његова песма је прецизна и јасна, и баш у томе видимо квалитете ове лирске скупине стихова, оригиналне и по аутора само његове.

Посебну пажњу у збирци Ивана Рајовића скрећу песме о природи којој сви припадамо, а песник је дубоко доживава. Природа је у песмама Рајовића чиста и завичајна; она је у песничком слуху увек блага и распевана, а у њој, као део и декор, бораве животиње. Неколико лепих песама написао је песник и у њима освежио сећања на детињство које данас није као некада. Песме »Крава«, »Страшљиви лисац«, »Куче« и друге, изражавају смисао за конкретност описа, за лепу, традиционалну нарацију, за слику и метафору. У прегршти ове збирке налазе се и песме о

школским данима («Први школски дани»); ту су и песме »Како се хватају зјала«; затим »Ко су писци«, али песника интересује и тематика о стварима, о чају као лековитој биљци, и разним травима. Склон разноврсности мотива, песник се предаје и машти («Снови о Африци»); он у фантазмагоричном доживљају ствари и појава иживљује дечје претставе света, па нам у песми »Маштом до звезда«, тумачи лепоте које човек може доживети тамо где га одводе »занете мисли«.

Могло би се рећи да Рајовић песму за децу доживљава нераскидиво од песме уопште. Он не »пева за децу« и наивне. Његови стихови су израз пуне снаге песничког стварања. Нема у овој збирци пада, у смислу »много добрих или много лоших песама«. Све су песме на приближној стваралачкој висини, а разлика је међу њима само што су друкчије компоноване или, што им је свет специфичнији, а версификациона шема друкчија.

Треба, без сумње, напоменути и то да се у Рајовићевој збирци осећа склоност ка сценичној поетској речи: у облику играказа он је написао стихове »Страшљиви лисац« (по којима и збирка носи име), и у њима преко дијалогске форме говора оживео целу драму међу животињама, које се надмећу »памећу и глупошћу« својих мисли (веверица, зец, лисац, пуж, пас). Овај уводни циклус песама није најјачи у збирци, али указује на спретност песника у комбиновању лирског говора.

Обједињујући своју мапу »дечјег и људског света«, песник Иван Рајовић је свакако на уму имао ону Фарадејеву мисао »радити, завршити и објавити«. Он је то учинио са нескривеном амбицијом. Дакле, понудио је најмлађем читалаштву поезију која би била жељена и вољена, као »република књижевне речи у којој су и песници и читаоци краљеви«. Уз све то, песник се трудио да сви уживају: да буду весели и срцем задовољни, да његову песму доживљавају природно и истинито...